

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 22/6/2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1.

α) σχ. βιβ. σελ 140-141 << Τον Ιούλιο του 1914... γεωργικό κλήρο >>

β) σχ βιβ σελ 140 σχ. βιβ σελ 140 << Τον Νοέμβριο του 1919 ... πριν την υπογραφή της συνθήκης >>

γ) σχ. βιβ. σελ 96 Η Συνθήκη των Σεβρών ... απτή πραγματικότητα >> και σχ. βιβ. σελ. 144 << Τον Ιούλιο του 1920 ... Ελλάδα >>

ΘΕΜΑ Α2.

α) ΣΩΣΤΟ

β) ΣΩΣΤΟ

γ) ΣΩΣΤΟ

δ) ΛΑΘΟΣ

ε) ΛΑΘΟΣ

ΘΕΜΑ Β1.

σχ. βιβ. σελ 50-51 << Τον Νοέμβριο του 1920 ... τις βαρύτατες συνέπειες της >>

α) σχ. βιβ. σελ 46 << Οι διαφορές του αγροτικού προβλήματος στην Ελλάδα ... έως το τέλος των Βαλκανικών πολέμων >>

β) σχ. βιβ. σελ 46-47 << Στη διάρκεια του Ά Παγκοσμίου Πολέμου ... μετονομάστηκε το 1924 σε ΚΚΕ >>

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**ΘΕΜΑ Γ1**

Ενδεικτικός πρόλογος : Με την Μικρασιατική καταστροφή χάθηκαν οριστικά για την Ελλάδα οι ανεπτυγμένες οικονομικά και πολιτιστικά περιοχές της Μικράς Ασίας και της Ανατολικής Θράκης. Αυτό αποτέλεσε και την τελευταία πράξη της Μεγάλης Ιδέας. Απόρροια της καταστροφής υπήρξε η υπογραφή της Σύμβασης Ανταλλαγής Πληθυσμών της Λοζάνης μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας.

α) Στις 24 Ιουλίου 1923 υπογράφηκε η Συνθήκη ειρήνης της Λοζάνης. Έξι μήνες πριν, στις 30 Ιανουαρίου 1923, είχε υπογραφεί η ελληνoturκική σύμβαση της Λοζάνης και η ανταλλαγή των πληθυσμών Σύμβαση, η οποία ρύθμιζε την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Προβλεπόταν η υποχρεωτική ανταλλαγή μεταξύ των Ελλήνων ορθοδόξων κατοίκων της Τουρκίας και των Μουσουλμάνων κατοίκων της Ελλάδας **Όπως γίνεται τεκμαρτό από το δευτερογενές παράθεμα (ΚΕΙΜΕΝΟ Α)** βασικό κριτήριο της ανταλλαγής υπήρξε το θρήσκευμα με αποτέλεσμα οι ανταλλασσόμενοι πληθυσμοί να απελαθούν βιαίως όπως θα επισημάνει και ο Έλληνας Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος και να εγκατασταθούν σε μέρη αφιλόξενα αναφορικά με την κουλτούρα και τη γλώσσα τους. Αυτή θα ίσχυε τόσο γι' αυτούς που παρέμεναν στις εστίες τους, όσο και για εκείνους που είχαν ήδη καταφύγει στην ομόθρησκη χώρα. Μάλιστα, η ανταλλαγή ίσχυσε αναδρομικά για όλες τις μετακινήσεις που έγιναν από τη μέρα που κηρύχθηκε ο Α' Βαλκανικός πόλεμος (18 Οκτωβρίου 1912).

Από την ανταλλαγή αυτή εξαιρέθηκαν οι Έλληνες ορθόδοξοι της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου και οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης.

Οι ανταλλάξιμοι, σύμφωνα με τη σύμβαση ανταλλαγής:

- θα απέβαλαν την παλιά ιθαγένεια και θα αποκτούσαν την ιθαγένεια της χώρας στην οποία θα εγκαθίσταντο,
- είχαν δικαίωμα να μεταφέρουν την κινητή περιουσία τους,
- είχαν δικαίωμα να πάρουν από το κράτος στο οποίο μετανάστευαν ως αποζημίωση περιουσία ίσης αξίας με την ακίνητη περιουσία που εγκατέλειπαν φεύγοντας,

- Θα διευκολύνονταν στη μετακίνησή τους από τη Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής.

Η συμφωνία αυτή για ανταλλαγή πληθυσμών διέφερε από τις προηγούμενες. Καθιέρωνε για πρώτη φορά τη μαζική μετακίνηση πληθυσμών και είχε υποχρεωτικό χαρακτήρα, ενώ οι μέχρι τότε συμφωνίες προέβλεπαν εθελοντική μετανάστευση κατοίκων κάποιων επίμαχων περιοχών.

β) Όταν έγινε γνωστή η υπογραφή της Σύμβασης και οι όροι της, οι πρόσφυγες που βρίσκονταν στην Ελλάδα αντέδρασαν έντονα. Σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας συγκρότησαν συλλαλητήρια, διατρανώνοντας την απόφασή τους να εμποδίσουν την εφαρμογή της. Η πραγματικότητα όμως, όπως είχε διαμορφωθεί μετά την έξοδο χιλιάδων Ελλήνων από τις πατρογονικές εστίες τους και την άρνηση της Τουρκίας να δεχτεί την επιστροφή τους, ανάγκασε την ελληνική προσωπεία να συμφωνήσει. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από το δευτερογενές παράθεμα (**ΚΕΙΜΕΝΟ Β**) το οποίο αναφέρει ότι η τουρκική πλευρά προέβαλλε αδιάλλακτη αρνητική στάση στο ζήτημα της επιστροφής των ξεριζωμένων Ελλήνων την στιγμή που στο ελληνικό έδαφος διαβιούσαν μισό εκατομμύριο Τούρκοι. Εξάλλου η υπογραφή της Σύμβασης υποβοηθούσε τις βλέψεις των ηγετών των δύο χωρών (Βενιζέλου και Κεμάλ) για τη διασφάλιση και αναγνώριση των συνόρων τους, την επίτευξη ομοιογένειας και την απρόσκοπτη ενασχόληση με την εσωτερική μεταρρύθμιση και ανάπτυξη. **Ειδικότερα οι δευτερογενείς πηγές (ΚΕΙΜΕΝΟ Β ΚΕΙΜΕΝΟ Γ) προβάλλουν την επιλογή της ανταλλαγής ως σανίδα σωτηρίας από τον Ελευθέριο Βενιζέλο προκειμένου να προασπίσει στο μέτρο του δυνατού τα ελληνικά συμφέροντα και να αποτρέψει μια μονομερή εξόντωση των Ελλήνων από την Μ. Ασία. Ταυτόχρονα με τον ρεαλισμό που τον διέκρινε η ιδέα της ανταλλαγής ήταν ζωτικής σημασίας για την αποκατάσταση των ξεριζωμένων στο ελληνικό έδαφος αφού η αξιοποίηση των μουσουλμανικών περιουσιών θα συντελούσε στην επιβίωση των προσφύγων αλλά και στην επίτευξη της εθνικής ομοιογένειας της χώρας. Σύμφωνα με το ΚΕΙΜΕΝΟ Γ ο Βενιζέλος θα έκανε τα πάντα για να περιορίσει στο μέγιστο δυνατό τη δυσχερέστατη θέση στην οποία είχαν περιέλθει οι πρόσφυγες αφού συνολικά η χώρα βρέθηκε προ τετελεσμένων γεγονότων. Σύμφωνη ήταν και η Κοινωνία των Εθνών. Οι**

πρόσφυγες έμειναν με την πικρία ότι το δίκαιο και τα συμφέροντά τους θυσιάστηκαν στο βωμό των συμφερόντων του ελληνικού κράτους.

Ενδεικτικός επίλογος : Καταληκτικά γίνεται αντιληπτό ότι η Σύμβαση Ανταλλαγή πληθυσμών της Λοζάννης ήταν εθνικά αναγκαία για τη χώρα αλλά κοινωνικά επώδυνη για τους πρόσφυγες.(θα μπορούσαν οι υποψήφιοι να συμπεριλάβουν τα παράπονα των προσφύγων προς το ελληνικό κράτος σχ βιβ σελ 163)

ΘΕΜΑ Δ1

Ενδεικτικός πρόλογος : Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα αποτέλεσε μια από τις βασικές παραμέτρους της οικονομίας της χώρας κατά τον 19^ο και 20^ο αι. με κεντρικό άξονα το ζήτημα των τσιφλικιών της Θεσσαλίας τα οποία αποτέλεσαν και ζήτημα πολιτικής αντιπαράθεσης ανάμεσα στους εκπροσώπους του δικομματισμού.

α) Στον ελληνικό χώρο, το πρόβλημα της έγγειας ιδιοκτησίας δεν γνώρισε τις εντάσεις που παρατηρήθηκαν σε άλλα ευρωπαϊκά ή βαλκανικά κράτη. Η προοδευτική διανομή των εθνικών γαιών που προέκυψαν από τον επαναστατικό αγώνα του 1821-1828 δημιούργησε πλήθος αγροτών με μικρές ή μεσαίες ιδιοκτησίες. Τα λίγα εναπομείναντα «τσιφλίκια» στην Αττική και την Εύβοια δεν προκαλούσαν ιδιαίτερο πρόβλημα. Αργότερα όμως, η διεύρυνση του ελληνικού κράτους με τα Επτάνησα (1864), την Άρτα και τη Θεσσαλία (1881) έφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της μεγάλης ιδιοκτησίας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η δευτερογενής πηγή (KEIMENO Α) η Ελλάδα είχε καταφέρει σε μεγάλο βαθμό να αντιμετωπίσει τους μεγαλογαιοκτήμονες και να στηρίξει τον θεσμό της μικρής γεωργικής ιδιοκτησίας. Την προσπάθεια αυτή έρχεται να ταράξει η προσάρτηση της Θεσσαλίας - Άρτας. Τα «τσιφλίκια» της Θεσσαλίας αγοράστηκαν από πλούσιους Έλληνες του εξωτερικού οι οποίοι όπως επισημαίνεται είναι οι χρηματιστές της Διασποράς που τους χαρακτηρίζει ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας στις επενδύσεις τους. Οι Έλληνες επιχειρηματίες της Διασποράς πέρα από το γεγονός ότι διατήρησαν τον αναχρονιστικό θεσμό των κολίγων, άσκησαν πολιτικές και κοινωνικές πιέσεις για να κερδοσκοπήσουν από την παραγωγή του σιταριού. Επιδίωξαν δηλαδή την επιβολή υψηλών δασμών στο

εισαγόμενο από τη Ρωσία σιτάρι, ώστε να μπορούν να καθορίζουν όσο το δυνατόν υψηλότερες τιμές για το εγχώριο, προκαλώντας μάλιστα μερικές φορές και τεχνητές ελλείψεις.

β) Τα ζήτσημα των τσιφλικιών της Θεσσαλίας αποτέλεσε μείζον θέμα πολιτικής αντιπαράθεσης μεταξύ των Τρικούπη Δηλιγιάννη αλλά και του μετριοπαθούς αντιβενιζελικού Θεοτόκη. Αρχικά ο Τρικούπης στο πλαίσιο του εκσυγχρονιστικού του προγράμματος έθεσε ως απαραίτητη προσπάθεια την παροχή κινήτρων στους ιδιώτες για επενδύσεις στον ελληνικό χώρο. Για τον λόγο αυτό υπήρξε υπέρμαχος της τσιφλικοποίησης της Θεσσαλίας και τάχθηκε ανοιχτά υπέρ των μεγαλογαιοκτημόνων (σχ βιβ. σελ 80-81). **Για το λόγο αυτό όπως επισημαίνει και το πρώτο παράθεμα κάλυψε νομικά και δικαστικά τους νέους αγοραστές των κτημάτων.** Στον αντίποδα οι δηλιγιαννικοί υποστηρίζοντας μια αργή οικονομική ανάπτυξη της χώρας βασισμένη σε παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες προσπάθησαν χωρίς τελικά να το κατορθώσουν να χορηγήσουν γη στους αγρότες και έλαβαν κάποια μέτρα για την βελτίωση της θέσης τους (σχ. βιβ. σελ 81). **Η πολιτική που ακολούθησε ο Δηλιγιάννης φαίνεται εναργέστερα στο δευτερογενές παράθεμα (KEIMENO Β) που αποτυπώνει τις προσπάθειες του Έλληνα πολιτικού να δημιουργήσει ταμεία αγροτικής πίστης και να διευθετήσει τις σχέσεις μεταξύ ιδιοκτητών γης και αγροτών.**

Οι πρακτικές εκμετάλλευσης των κολίγων δημιούργησαν εντάσεις και οδήγησαν στην ψήφιση νόμων το 1907, οι οποίοι επέτρεπαν στην εκάστοτε ελληνική κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες, ώστε να μπορεί να τις διανέμει σε ακτήμονες. **Χαρακτηριστικές είναι οι προσπάθειες της συντηρητικής κυβέρνησης του Θεοτόκη (KEIMENO Γ) να ψηφίσει νόμους που περιόριζαν τα δικαιώματα των κολίγων και να επιδιώξει συμβιβαστική λύση με τους γαιοκτήμονες.** Η εφαρμογή τους αποδείχθηκε δύσκολη υπόθεση και οι τριβές που προκλήθηκαν προκάλεσαν συγκρούσεις, η πιο σημαντική από τις οποίες έγινε στο χωριό Κιλελέρ (1910). Οι εξελίξεις προχώρησαν αργά μέχρι το τέλος των Βαλκανικών πολέμων (1913), οπότε το ζήτημα έγινε πιο περίπλοκο, καθώς μέσα στα νέα όρια της χώρας υπήρχαν πλέον και μουσουλμάνοι ιδιοκτήτες μεγάλων εκτάσεων.

Ενδεικτικός επίλογος : Το αποφασιστικό βήμα προς την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης έγινε στα ταραγμένα

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κύκλος

χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και του «εθνικού διχασμού». Το 1917 η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη αποφάσισε την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης και οδήγησε την χώρα σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας.

Επιμέλεια θεμάτων: Καλομοίρη Κατερίνα
Φιλολόγος φροντιστήριο <<Κύκλος>>

ΚΥΚΛΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κύκλος

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ & ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ, ΓΑΖΙ
(απέναντι από το Δημαρχείο) Τηλ.: 2810-821883